

Datum van inontvangstneming : 12/08/2025

Zaak C-429/25 [Grąbowski]ⁱ

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

27 juni 2025

Verwijzende rechter:

Sąd Okręgowy w Opolu (Polen)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

28 maart 2025

Verzoekende partij:

OKL

Verwerende partij:

Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.

[OMISSIS] BESLISSING

28 maart 2025

De Sąd Okręgowy w Opolu II Wydział Cywilny Odwoławczy (rechter in tweede aanleg bevoegd in burgerlijke zaken Opole, Polen),

[OMISSIS]

na de behandeling ter terechtzitting op 28 maart 2025 te Opole

van de betalingsvordering die door OKL is

ingediend tegen Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A. gevestigd te Warschau

in het hoger beroep dat door verzoeker is ingesteld

ⁱ Dit is een fictieve naam, die niet overeenkomt met de werkelijke naam van enige partij in de procedure.

tegen het vonnis van de Sąd Rejonowy w Kluczborku (rechter in eerste aanleg Kluczbork, Polen)

van 15 oktober 2024

[OMISSIS] beslist:

I. de volgende prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie van de Europese Unie voor te leggen:

Moeten artikel 6, lid 1, van richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten (PB 1993, L 95, blz. 29, zoals gewijzigd) en artikel 23 juncto artikel 10, lid 2, van richtlijn 2008/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2008 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten en tot intrekking van richtlijn 87/102/EEG van de Raad (PB 2008, L 133, blz. 66, zoals gewijzigd) aldus worden uitgelegd dat wanneer de rechter, in een zaak betreffende de toepassing van een sanctie op een consumentenkredietovereenkomst wegens schending van de informatieplicht, welke sanctie bij een nationale regeling in de nationale rechtsorde van de lidstaat is ingevoerd op grond van artikel 23 juncto artikel 10, lid 2, van richtlijn 2008/48, vaststelt dat er redenen bestaan om de nationale regeling toe te passen waarbij in de nationale rechtsorde van de lidstaat, met betrekking tot contractuele bedingen waarvoor de genoemde informatieplicht geldt, een sanctie voor het opnemen van oneerlijke bedingen in overeenkomsten tussen een verkoper en een consument is ingevoerd op grond van artikel 6, lid 1, van richtlijn 93/13, er geen redenen bestaan om de sanctie voor schending van de informatieplicht toe te passen die bij de nationale regeling in de nationale rechtsorde van de lidstaat is ingevoerd op grond van artikel 23 juncto artikel 10, lid 2, van richtlijn 2008/48?

2. [OMISSIS] [schorsing van de behandeling van de zaak]

MOTIVERING

I. Feiten in het geding:

Bij dagvaarding van 15 april 2024 heeft verzoeker, OKL, veroordeling gevorderd van Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A gevestigd te Warschau (hierna: „PKO BP S.A.”) om hem een bedrag van 45 248,12 PLN te betalen als terugbetaling van de kredietkosten, te vermeerderen met de wettelijke vertragingsrente vanaf 9 maart 2024 tot de dag der betaling. Hij baseerde deze vordering op een verklaring die tot doel had te profiteren van de vaststelling dat het krediet was vrijgesteld van kosten en rente (hierna: „sanctie van kosteloos krediet”).

In de motivering heeft verzoeker aangegeven op 29 augustus 2016 met verweerster een consumentenkredietovereenkomst te zijn aangegaan voor een

periode van 120 maanden, op grond waarvan hem een krediet voor het bedrag van 67 746,00 PLN was verleend. Verzoeker heeft aangevoerd dat hij verweerster een verklaring had gezonden waarin hij zich had beroepen op de sanctie van kosteloos krediet in de zin van artikel 45 juncto artikel 30 van de Ustawa o kredycie konsumenckim (wet op het consumentenkrediet) en dat hij verweerster had aangemaand om het in het geding zijnde bedrag vrijwillig te betalen.

Volgens verzoeker heeft verweerster zich schuldig gemaakt aan de volgende schendingen, met als gevolg de sanctie van kosteloos krediet kan worden ingeroepen:

1. a) artikel 30, lid 1, punt 7, juncto artikel 5, punten 6 en 8, van de Ustawa o kredycie konsumenckim (wet op het consumentenkrediet) van 12 mei 2011 (Dz.U. 2014, volgnr. 1497, geconsolideerde tekst, zoals gewijzigd; hierna: „u.k.k.”) – door:

- het totale door de consument te betalen bedrag, als bedoeld in § 1, lid 4, van de overeenkomst, onjuist (foutief) te vermelden;
- het jaarlijkse kostenpercentage (hierna: „JKP”), als bedoeld in § 1, lid 5, van de overeenkomst, onjuist (foutief) te vermelden;
- de totale kredietkosten, als bedoeld in § 1, lid 3, van de overeenkomst, onjuist (foutief) te vermelden;

deze grief berust op het feit dat de bank ten onrechte rente over de meegefinancierde kredietkosten heeft berekend en geïnd, hetgeen tot een verhoging van de totale kredietkosten heeft geleid;

b) artikel 30, lid 1, punt 10, u.k.k. – doordat de bank zich het recht heeft voorbehouden om de kredietkosten te wijzigen op basis van willekeurige en onduidelijke criteria, te weten de in § 3, lid 2, punt 2, van de overeenkomst vermelde wijzigingen van interbancaire tarieven;

c) artikel 30, lid 1, punten 10 en 16, juncto artikel 49, lid 1, en artikel 52 u.k.k. – door niet te vermelden dat de bank in geval van vervroegde aflossing van het krediet verplicht is binnen 14 dagen tot afrekening van het krediet over te gaan.

Verzoeker heeft tevens aangegeven dat de overeenkomst de u.k.k. ook op andere punten schendt, hetgeen gedetailleerd is uiteengezet in de verklaring die hij naar de bank had verzonden.

In het verweerschrift heeft PKO BP S.A. geconcludeerd tot afwijzing van de vordering in haar geheel op grond dat:

- a) de verklaring waarbij verzoeker de sanctie van kosteloos krediet had ingeroepen, op zowel materiële als formele gronden (verloop van de vervalttermijn) geen doel treft;
- b) het bedrag van de vordering niet is bewezen.

Ten eerste heeft de bank gesteld dat de termijn van een jaar waarbinnen een verklaring in de zin van artikel 45 u.k.k. kan worden ingediend, dient te worden gerekend vanaf de datum waarop de overeenkomst wordt aangegaan en het bedrag wordt uitbetaald. Voorts heeft de bank betoogd dat er in de zaak geen sprake is van enige schending van de verplichtingen ex artikel 30 u.k.k., in ieder geval niet in een mate die rechtvaardigt dat de consument de voornoemde sanctie inroept. Wegens de restrictieve aard ervan is artikel 45 u.k.k. een bijzondere bepaling die strikt moet worden uitgelegd. Op basis van deze bepaling is het zogenoemde evenredigheidsbeginsel ontwikkeld, volgens hetwelk de sanctie in de zin van artikel 45 kan worden toegepast in geval van aanzienlijke schendingen van de informatieplicht ex artikel 30, dat wil zeggen in geval van schendingen die aanzienlijke en misleidende invloed hebben op de beslissing van de consument om een overeenkomst aan te gaan of een krediet af te lossen.

Voorts heeft de bank gesteld dat artikel 30 u.k.k. niet in de overeenkomst is geschonden en dat de bank rente over de meegefinancierde kredietkosten in rekening mocht brengen omdat dit door geen enkele bepaling expliciet verboden was.

Bij het vonnis dat in casu wordt betwist heeft de Sąd Rejonowy w Kluczborku (rechter in eerste aanleg Kluczbork, Polen) de desbetreffende vordering afgewezen en OKL, verzoeker, ertoe veroordeeld om PKO BP S.A., verweerster, het bedrag van 3 617,00 PLN te betalen.

De Sąd Rejonowy w Kluczborku heeft vastgesteld dat OKL op 29 augustus 2016 kredietovereenkomst nr. [OMISSIS] met PKO BP S.A. was aangegaan.

In § 3 van de overeenkomst was bepaald dat de bank in verband met de kredietdienstverlening vergoedingen en commissies in rekening zou brengen conform de tarieven van commissies en bancaire vergoedingen van PKO BP S.A.; hierna: „Tarieven”.

Hierin stond vermeld dat wijzigingen van de grondslagen voor en de hoogte van de vergoedingen en commissies, wijzigingen van de voorwaarden voor de inning ervan, alsmede de invoering van nieuwe vergoedingen en commissies mogelijk waren in een van de volgende situaties:

- 1) bij wijziging met ten minste 0,10 procentpunt van de maandelijkse, driemaandelijkse, halfjaarlijkse of jaarlijkse consumentenprijsindexen gepubliceerd door de Główny Urząd Statystyczny (centraal bureau voor de statistiek); in geval van wijziging van meerdere indexen wordt de index met de hoogste gewijzigde waarde als wijzigingsgrondslag gebruikt;

- 2) bij wijziging met ten minste 1 % van de prijzen van energie, telecommunicatiediensten, postdiensten, kosten van afwikkeling van transacties, interbancaire tarieven en andere kosten die de bank verschuldigd is aan externe entiteiten en die betrekking hebben op de vergoedingen en commissies;
- 3) bij wijziging met ten minste 1 % van het gemiddelde maandloon in het bedrijfsleven, zonder winstdeling mee te rekenen, gepubliceerd door de Główny Urząd Statystyczny met betrekking tot een bepaald(e) maand, kwartaal of jaar; in geval van wijziging van meerdere indexen wordt de index met de hoogste gewijzigde waarde als wijzigingsgrondslag gebruikt;
- 4) indien aan de kredietnemers nieuwe – optionele – diensten worden aangeboden, op voorwaarde dat de wijziging inhoudt dat er nieuwe vergoedingen of commissies voor de aangeboden diensten worden vastgesteld;
- 5) bij invoering, wijziging of intrekking van algemeen bindende wetsbepalingen, beslissingen, besluiten, adviezen of andere handelingen van de Komisja Nadzoru Finansowego (financieel toezichthouder), Narodowy Bank Polski (nationale bank), Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (autoriteit voor mededingings- en consumentenbescherming), Bankowy Fundusz Gwarancyjny (bankgarantiefonds) of andere bevoegde overheidsinstellingen of -organen, alsmede ten gevolge van rechterlijke uitspraken, indien het naar aanleiding daarvan of om daaraan te voldoen noodzakelijk is om de bepalingen van de Tarieven aan te passen;
- 6) indien het noodzakelijk is de bepalingen van de Tarieven aan te passen aan de bepalingen van andere modelovereenkomsten van de bank met betrekking tot de grondslagen voor de vergoedingen en commissies, zonder dat dit gevolgen heeft voor de hoogte van de in rekening gebrachte vergoedingen en commissies of voor de voorwaarden voor de inning ervan;
- 7) indien er wetsbepalingen worden gewijzigd of ingetrokken die van invloed zijn op de voorwaarden voor en de wijze van verlening door de bank van de diensten in het kader van de overeenkomst, of die van invloed zijn op de voorwaarden voor gebruik van deze diensten door de kredietnemer, en die leiden tot wijziging van de kosten die de bank maakt in verband met verlening van deze diensten.

In de periode van 29 augustus 2016 tot en met 8 februari 2024 heeft OKL de volgende bedragen afgelost:

- 42 998,99 PLN als aflossing van de hoofdsom,
- 36 291,25 PLN aan rente,
- 119,92 PLN aan boeterente,
- 1 112,66 PLN aan gekapitaliseerde rente.

Bij brief van 20 februari 2024 heeft de raadsman van OKL namens hem bij PKO BP S.A. een verklaring ingediend waarbij OKL met betrekking tot de kredietovereenkomst van 29 augustus 2016 de sanctie van kosteloos krediet heeft ingeroepen. In de motivering werd gewezen op schending van artikel 30, lid 1, punten 7, 6, 10, 16, 11, 15, 12 en 4, u.k.k. De kredietgever werd tevens aangemaand om binnen 7 dagen na betekening van de brief het bedrag van 45 248,12 PLN te betalen.

Gezien de hierboven uiteengezette feiten heeft de Sąd Rejonowy de rechtsvordering afgewezen, ten eerste omdat de termijn van een jaar in de zin van artikel 45, lid 5, u.k.k. waarbinnen een verklaring met betrekking tot de zogenoemde sanctie van „kosteloos krediet” had moeten worden ingediend was verlopen, en ten tweede omdat niet was voldaan aan de voorwaarden ex artikel 45, lid 1, u.k.k. om een dergelijke verklaring in te dienen.

Aangezien er in zowel de rechtspraak als de rechtsleer verschillende opvattingen bestaan over de eerstgenoemde voorwaarde – dat wil zeggen de datum waarop de termijn voor het indienen van een verklaring betreffende de sanctie van „kosteloos krediet” e begint te lopen – heeft de Sąd Rejonowy geoordeeld dat de vordering ook moest worden afgewezen omdat niet was voldaan aan de voorwaarden voor het indienen van een dergelijke verklaring.

De rechter in eerste aanleg heeft er ten eerste op gewezen dat de in artikel 45, lid 1, u.k.k. bedoelde term „schending” kan worden begrepen als: 1) het volledig ontbreken in de consumentenkredietovereenkomst van concrete informatie of bedingen als bedoeld in lid 1; of 2) een gebrekkige of onjuiste uiteenzetting ervan, die zal worden bijgewerkt wanneer de hoogte van specifieke bestanddelen wordt bepaald (bijvoorbeeld het rentevoetpercentage, het bedrag van de dagrente of het totale kredietbedrag).

Volgens de Sąd Rejonowy kan, aangezien artikel 45, lid 1, u.k.k. bedingen opsomt die in een overeenkomst dienen te worden opgenomen, redelijkerwijs worden geconcludeerd dat alleen sprake kan zijn van schending van dat artikel wanneer een van deze bedingen niet of foutief in de overeenkomst is opgenomen. De invoering van de informatieplicht in de u.k.k. in combinatie met de strikte sanctie van kosteloos krediet had tot doel de consument in staat te stellen zowel het risico van een bepaald financieel instrument als de concurrentiepositie van een bepaald product te beoordelen, zodat hij een weloverwogen beslissing kan nemen over een bepaalde krediettransactie met de bank.

Volgens de Sąd Rejonowy bestaan er – zelfs wanneer relevante contractuele bedingen als bedoeld in artikel 30 u.k.k., op een onduidelijke of twijfelachtige wijze zijn geformuleerd – geen gronden om de sanctie uit artikel 45, lid 1, u.k.k. toe te passen, tenzij de mate van onzekerheid en onduidelijkheid erin resulteert dat het betrokken contractuele beding helemaal geen informatie overbrengt.

Vervolgens heeft de Sąd Rejonowy de afzonderlijke grieven geanalyseerd betreffende schending, door de bank, van artikel 30 juncto artikel 45 u.k.k. in de overeenkomst. Voor zover het de onderhavige prejudiciële vraag betreft, heeft verzoeker gesteld dat artikel 30, lid 1, punt 10, u.k.k. is geschonden doordat de bank zich het recht heeft voorbehouden om de kredietkosten te wijzigen op willekeurige en onduidelijke gronden, te weten de in § 3, lid 2, punt 2, van de overeenkomst vermelde wijzigingen van interbancaire tarieven.

Volgens de Sąd Rejonowy wijst de analyse van § 3, lid 2, van de overeenkomst erop dat de bank zich het recht heeft voorbehouden om de hoogte van de vergoedingen en commissies te wijzigen in situaties die in het geheel buiten de machtssfeer van zowel de bank als de kredietnemer liggen, en waarop noch de bank, noch de kredietnemer enige invloed heeft, bijvoorbeeld wijzigingen van de consumentenprijsindexen gepubliceerd door de Główny Urząd Statystyczny, wijzigingen van de prijzen van energie, telecommunicatiediensten, postdiensten, kosten van afwikkeling van transacties, wijzigingen van het gemiddelde maandloon in het bedrijfsleven, zonder winstdeling mee te rekenen, gepubliceerd door de Główny Urząd Statystyczny.

Naar het oordeel van de rechter in eerste aanleg is er geen sprake van schending van artikel 30, lid 1, punt 10, u.k.k. omdat de bank aan de informatieplicht heeft voldaan en duidelijk heeft aangegeven met welk percentage de interbancaire tarieven moeten wijzigen opdat de kredietkosten veranderen. De doeltreffendheid van het voorbehoud uit § 3, lid 2, punt 2, van de overeenkomst – eventueel in de context van oneerlijke bedingen – is een afzonderlijke kwestie. Het argument dat de informatievoorziening onjuist was, is echter op dit punt ongegrond omdat de informatie over de voorwaarden voor de wijziging van de kosten duidelijk en precies was. Om die reden kan deze grief er niet toe leiden dat de sanctie van kosteloos krediet doeltreffend kan worden ingeroepen.

Verzoeker is het niet eens met dat vonnis en heeft daartegen hoger beroep ingesteld.

Verzoeker heeft onder meer aangevoerd dat het bestreden vonnis bepalingen van materieel recht schendt, te weten artikel 45, lid 1, juncto artikel 30, lid 1, punt 1, u.k.k., door de bepalingen onjuist uit te leggen en vast te stellen dat er zelfs wanneer de betrokken contractuele bedingen als bedoeld in artikel 30 u.k.k., op een onduidelijke en twijfelachtige wijze zijn geformuleerd, geen gronden bestaan voor toepassing van de sanctie van artikel 45 u.k.k., tenzij de mate van onzekerheid en onduidelijkheid erin resulteert dat het betrokken contractuele beding helemaal geen informatie overbrengt, alsmede artikel 45, lid 1, juncto artikel 30, lid 1, punt 10, u.k.k., door de bepalingen onjuist uit te leggen en bijgevolg vast te stellen dat er in casu niet is voldaan aan de voorwaarden voor toepassing van de sanctie van kosteloos krediet, terwijl verzoeker heeft bewezen dat de kredietovereenkomst de voornoemde bepalingen schendt en de sanctie op grond daarvan wel kan worden toegepast.

Gelet op de voornoemde grieven heeft verzoeker wijziging van punt I van het dictum van het bestreden vonnis gevorderd, in die zin dat verweerster wordt ertoe wordt veroordeeld om verzoeker het bedrag te betalen van 45 248,12 PLN, te vermeerderen met de wettelijke verpagingsrente vanaf 9 maart 2024 tot de dag der betaling, alsook wijziging van punt II van het dictum van het bestreden vonnis, in die zin dat verweerster ertoe wordt veroordeeld om verzoeker de procedurekosten te vergoeden [OMISSIS] [specificatie van de procedurekosten], dan wel – mocht de rechter in tweede aanleg vaststellen dat er geen gronden bestaan om het bestreden vonnis te wijzigen – vernietiging van het vonnis van de rechter in eerste aanleg en terugverwijzing van de zaak voor hernieuwde behandeling.

Voorts heeft verzoeker [OMISSIS] gevorderd dat de behandeling van de onderhavige zaak wordt geschorst totdat zaak [OMISSIS] C-71/24 [OMISSIS] en zaak [OMISSIS] C-472/23 [OMISSIS] onherroepelijk door het Hof van Justitie van de Europese Unie zijn afgedaan.

Verweerster heeft in haar verweerschrift geconcludeerd tot verwerping van het hoger beroep en tot verwijzing in de kosten ervan volgens de geldende normen.

II. Bepalingen van intern recht

2. Ustawa o kredycie konsumenckim (wet op het consumentenkrediet) van 12 mei 2011 (Dz.U. 2014, volgnr. 1497, geconsolideerde tekst, zoals gewijzigd; hierna: „u.k.k.”)

Artikel 45, lid 1, van deze wet luidt als volgt:

Indien de kredietgever artikel 29, lid 1, artikel 30, lid 1, punten 1 tot en met 8, 10, 11 en 14 tot en met 17, en de artikelen 31 tot en met 33, 33a en 36a tot en met 36c schendt, betaalt de consument het krediet zonder rente en andere aan de kredietgever verschuldigde kredietkosten terug binnen de termijn en op de wijze die in de overeenkomst zijn vastgesteld, nadat hij bij de kredietgever een schriftelijke verklaring in die zin heeft ingediend.

Overeenkomstig **artikel 45, lid 5**, vervalt het in lid 1 bedoelde recht één jaar na de uitvoering van de overeenkomst.

Artikel 30, lid 1, bepaalt:

Onverminderd de artikelen 31 tot en met 33 wordt in de consumentenkredietovereenkomst informatie verstrekt over:

[...]

10) de andere kosten die de consument in verband met de consumentenkredietovereenkomst moet dragen, met name vergoedingen, zoals vergoedingen voor het aanhouden van een of meer rekeningen waarop betalingen

en kredietopnamen worden geboekt, alsmede vergoedingen voor het gebruik van betaalmiddelen voor zowel betalingstransacties als kredietopnamen, commissielonen, marges en kosten van aanvullende diensten, in het bijzonder verzekeringen, indien bekend bij de kredietgever, en voorts de voorwaarden waaronder deze kosten kunnen worden gewijzigd;

[...].

3. Ustawa – Kodeks cywilny (wet houdende het burgerlijk wetboek, hierna: „k.c.”) van 23 april 1964:

Art. 385¹ [Oneerlijke contractuele bedingen]

§ 1. Bedingen van een consumentenovereenkomst waarover niet afzonderlijk is onderhandeld, binden de consument niet indien zijn rechten en verplichtingen daarin worden vastgesteld op een wijze die in strijd is met de goede zeden en een grove schending van zijn belangen vormt (oneerlijke contractuele bedingen). Dat geldt niet voor de bedingen inzake de voornaamste prestaties van de partijen, waaronder de prijs of de vergoeding, indien deze eenduidig zijn geformuleerd.

§ 2. Indien een beding de consument overeenkomstig lid 1 niet bindt, blijven partijen gebonden door de overeenkomst zonder dat beding.

§ 3. Over bedingen is niet afzonderlijk onderhandeld indien de consument daarop geen daadwerkelijke invloed heeft gehad. Dat betreft met name contractuele bedingen die zijn ontleend aan een modelovereenkomst die door de contractant aan de consument wordt aangeboden.

§ 4. De bewijslast voor het feit dat afzonderlijk over een beding is onderhandeld berust bij de partij die zich daarop beroept.

III. Unierecht:

1. Richtlijn 2008/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2008 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten en tot intrekking van richtlijn 87/102/EEG van de Raad ([OMISSIS]) (hierna: „richtlijn 2008/48”):

In de overwegingen 19, 31 en 47 van richtlijn 2008/48 staat het volgende te lezen:

(19) Opdat consumenten met kennis van zaken kunnen beslissen, moeten zij vóór het sluiten van de kredietovereenkomst de nodige informatie krijgen over de kredietvoorwaarden, de kredietkosten en zijn verplichtingen, die zij mogen meenemen en nader bestuderen. Om voor een zo groot mogelijke transparantie te zorgen en aanbiedingen vergelijkbaar te maken, dient deze informatie met name

ook het in de gehele Europese Unie op uniforme wijze vastgestelde jaarlijkse kostenpercentage van het krediet te omvatten. [...]

(31) De kredietovereenkomst moet in duidelijke en beknopte vorm alle noodzakelijke informatie bevatten over de rechten en plichten die voor de consument daaruit voortvloeien, zodat hij daar kennis van kan nemen.

(47) De lidstaten moeten vaststellen welke sancties gelden voor overtredingen van ingevolge deze richtlijn vastgestelde nationale bepalingen en erop toezien dat deze worden toegepast. Hoewel de keuze van de sancties bij de lidstaten blijft berusten, moeten de sancties doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn.

Artikel 10, lid 2, van deze richtlijn luidt:

In de kredietovereenkomst worden op duidelijke en beknopte wijze vermeld:

k) de eventuele kosten voor het aanhouden van een of meer rekeningen voor de boeking van zowel betalingen als kredietopnemingen, tenzij het openen van een rekening facultatief is, tezamen met de kosten voor het gebruik van een betaalmiddel voor zowel betalingen als kredietopnemingen, andere uit de kredietovereenkomst voortvloeiende kosten, alsmede de voorwaarden waaronder die kosten kunnen worden gewijzigd; [...]

Artikel 23 van de richtlijn bepaalt:

De lidstaten stellen de regels vast inzake de sancties die gelden voor inbreuken op de ter uitvoering van deze richtlijn vastgestelde nationale bepalingen, en nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat deze sancties worden toegepast. De vastgestelde sancties moeten doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn.

2. Richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten [OMISSIS] (hierna: richtlijn 93/13):

Overwegingen:

Overwegende dat de lidstaten de nodige maatregelen dienen te treffen om te voorkomen dat in overeenkomsten tussen een verkoper en een consument oneerlijke bedingen worden opgenomen; dat, als toch dergelijke bedingen zijn opgenomen, deze de consument niet binden en de overeenkomst de partijen blijft binden indien zij zonder de oneerlijke bedingen kan voortbestaan;

Artikel 6, lid 1, van deze richtlijn luidt:

De lidstaten bepalen dat oneerlijke bedingen in overeenkomsten tussen een verkoper en een consument onder de in het nationale recht geldende voorwaarden de consument niet binden en dat de overeenkomst voor de partijen bindend blijft indien de overeenkomst zonder de oneerlijke bedingen kan voortbestaan.

IV. Motivering van de prejudiciële vraag

Allereerst moet worden opgemerkt dat de Sąd Okręgowy – gezien het antwoord van het Hof op de tweede vraag in zaak C-472/23 – het niet eens is met de overwegingen van de Sąd Rejonowy waaruit volgt dat het bepaalde in § 3 van de betrokken overeenkomst duidelijk en begrijpelijk is en dat de criteria voor wijziging van de hoogte van de vergoedingen objectief en gemakkelijk toegankelijk zijn voor de consument.

Vervolgens moet de vraag worden beantwoord of de voorgelegde rechtsvraag niet reeds door het Hof is beoordeeld, met name in de context van de prejudiciële verwijzing in zaak C-472/23.

De Sąd Okręgowy merkt op dat de in de voornoemde zaak gestelde vraag bedoeld was als vraag die in tweede instantie moest worden beantwoord, aangezien deze was geformuleerd in de veronderstelling dat het Hof de vraag in zaak C-678/22 over de mogelijkheid om rente over meegefinancierde kredietkosten in rekening te brengen eerder zou beantwoorden. In die zaak, evenals in zaak C-71/24, waren de verzoekers echter banken die hun rechtsvorderingen hadden ingetrokken, waardoor de Poolse rechterlijke instanties de betreffende procedures zonder beslissing moesten beëindigen. Tegelijkertijd zijn in zaken C-566/24 en C-744/24 prejudiciële vragen gesteld over de sanctie van kosteloos krediet in de zin van artikel 45 van de voornoemde wet op het consumentenkrediet, waaronder over de mogelijkheid om rente over meegefinancierde kredietkosten in rekening te brengen en over de vraag vanaf welke datum de termijn van een jaar waarbinnen een verklaring betreffende de sanctie van kosteloos krediet kan worden ingediend, moet worden berekend. Hoewel de toepassing van de sanctie van artikel 45 u.k.k., die in de Poolse rechtsorde is ingevoerd ter uitvoering van richtlijn 2008/48, geen vraagtekens oproept in het geval dat de vereiste informatie niet of onjuist in de overeenkomst is opgenomen, rijzen er volgens de onderhavige rechtsprekende formatie van de Sąd Okręgowy wel twijfels in een situatie waarin de kredietinstelling in de overeenkomst informatie vermeldt maar deze onjuist of onnauwkeurig is, omdat de onjuistheid of onduidelijkheid het gevolg is van het feit dat de contractuele bedingen waarin deze informatie is opgenomen, tegelijkertijd oneerlijke contractuele bedingen vormen in de zin van artikel 385¹ k.c., welk artikel in de Poolse rechtsorde is ingevoerd ter uitvoering van de verplichting tot omzetting van richtlijn 93/13. In het licht van het voorgaande rijst de vraag of de vaststelling dat de overeenkomst een oneerlijk beding bevat impliceert dat er geen sprake kan zijn van schending van de informatieplicht, zodat in een zaak als deze alleen de op grond van richtlijn 93/13 ingevoerde sanctie van toepassing is, dan wel of de vaststelling dat de overeenkomst een oneerlijk beding bevat niet uitsluit dat er sprake is van schending van de informatieplicht, waardoor er sprake kan zijn van een conflict tussen de sancties op grond van respectievelijk richtlijn 93/13 en richtlijn 2008/48, zodat moet worden beslist welke van de twee sancties voorrang heeft.

De Sąd Okręgowy merkt op dat het Hof op de eerste vraag in zaak C-472/23 heeft geantwoord dat artikel 10, lid 2, onder g), van richtlijn 2008/48 aldus moet worden uitgelegd dat het feit dat een kredietovereenkomst een JKP vermeldt dat te hoog blijkt te zijn omdat bepaalde bedingen van die overeenkomst vervolgens oneerlijk in de zin van artikel 6, lid 1, van richtlijn 93/13 en bijgevolg niet-bindend voor de consument worden bevonden, op zich geen schending van de in die bepaling van richtlijn 2008/48 neergelegde informatieplicht oplevert. Ter onderbouwing van zijn standpunt heeft het Hof in dit verband onder meer opgemerkt dat artikel 19, lid 3, van richtlijn 2008/48 bepaalt dat bij de berekening van het JKP ervan wordt uitgegaan dat de overeenkomst voor de overeengekomen tijdsduur geldt en dat de kredietgever en de consument hun verplichtingen nakomen overeenkomstig de voorwaarden en binnen de termijnen die in de overeenkomst zijn bepaald. Hieruit blijkt dat er aan de in artikel 10, lid 2, onder g), van deze richtlijn bedoelde verplichting tot vermelding van het JKP is voldaan wanneer het in de betrokken overeenkomst vermelde JKP overeenstemt met het volgens de wiskundige formule van bijlage I, deel I, bij die richtlijn berekende JKP op basis van de „totale kosten van het krediet voor de consument” in de zin van artikel 3, onder g), van die richtlijn; die totale kosten omvatten de kosten die de consument krachtens de voorwaarden van deze overeenkomst moet betalen, met inbegrip van de kosten die achteraf oneerlijk en niet-bindend voor de consument blijken te zijn.

Volgens de verwijzende rechter kan uit de voornoemde overwegingen van het Hof worden geconcludeerd dat, aangezien het JKP ten tijde van sluiting van de overeenkomst op basis van de daarin opgenomen bedingen was berekend, niet kan worden aangenomen dat hierdoor de informatieplicht is geschonden daar de bedingen ten tijde van sluiting van de overeenkomst de daarin opgenomen voorwaarden weergaven. Pas later is vastgesteld dat de bedingen oneerlijk waren, zodat zij ten tijde van sluiting van de overeenkomst dus juist waren. In dergelijke gevallen is er dus geen sprake van tegenstrijdige sancties omdat dan alleen de sanctie op grond van richtlijn 93/13 van toepassing is, dat wil zeggen dat een bepaald beding als niet-bindend voor de partijen kan worden verklaard, en is de sanctie op grond van richtlijn 2008/48 niet van toepassing.

Bij de verwijzende rechter rijzen er echter twijfels gezien de situatie die aan de tweede vraag in zaak C-472/23 ten grondslag lag. Het Hof heeft namelijk geoordeeld dat artikel 10, lid 2, onder k), van richtlijn 2008/48 aldus moet worden uitgelegd dat het feit dat in een kredietovereenkomst een aantal omstandigheden worden opgesomd die kunnen leiden tot een verhoging van de aan de uitvoering van de overeenkomst verbonden vergoedingen, zonder dat een normaal geïnformeerde, redelijk omzichtige en oplettende consument evenwel kan nagaan of deze omstandigheden zich voordoen en wat de invloed ervan op die vergoedingen is, schending van de in deze bepaling neergelegde informatieplicht oplevert, voor zover die vermelding de mogelijkheid van die consument om de omvang van zijn verbintenis te beoordelen, in gevaar kan brengen. De bedingen die volgens het Hof de informatieplicht schenden, en die ook in de onderhavige zaak aanwezig zijn, moeten volgens de verwijzende rechter overeenkomstig

artikel 385¹, lid 1, k.c. ambtshalve door de rechter worden getoetst, omdat het zeer waarschijnlijk is dat zij niet alleen – zoals door het Hof vermeld – de informatieplicht ex artikel 45 u.k.k. schenden, maar ook oneerlijke bedingen vormen. Aangezien de rechter op grond van de rechtspraak van het Hof (onder andere het arrest van 7 november 2019 in de gevoegde zaken C-419/18 en C-483/18, Profi Credit Polska S.A.) verplicht is om ambtshalve te onderzoeken of de overeenkomst oneerlijke bedingen bevat, rijst de vraag of de rechter in een zaak als de onderhavige niet eerst ambtshalve dient te onderzoeken of het beding in kwestie oneerlijk is en zo nodig de sanctie ex artikel 385¹, lid 1, k.c. toe te passen, die in de Poolse rechtsorde ter uitvoering van artikel 6 van richtlijn 93/13 is opgenomen. Het bovenstaande zou dus tot gevolg hebben dat dergelijke contractuele bedingen helemaal niet bestaan, nu zij worden beschouwd als bedingen die vanaf het begin („ab initio”) niet-bindend waren, zodat zij – als niet-bindende bedingen – niet tegelijkertijd de informatieplicht kunnen schenden. Alleen dus als de bovengenoemde bedingen voor de consument bindend zijn, kan worden onderzocht of aan de voorwaarden ex artikel 45 u.k.k. is voldaan en of het mogelijk is om de sanctie van kosteloos krediet, die ingevolge richtlijn 2008/48 in de Poolse rechtsorde is opgenomen, toe te passen. Bij een dergelijke uitlegging is er geen sprake van een conflict tussen de twee sancties, omdat de toepassing van de sanctie krachtens richtlijn 93/13 ertoe leidt dat de sanctie krachtens richtlijn 2008/48 niet meer mag worden toegepast.

De verwijzende rechter deelt dit standpunt, maar wijst ook op een tegenovergestelde opvatting – namelijk dat het mogelijk is om beide sancties tegelijkertijd toe te passen – die is vervat in een juridisch advies van 26 januari 2025 van professor Fryderyk Zoll en Maciej Bujalski. Volgens dit advies is het mogelijk om het beschermingsmechanisme ingevolge richtlijn 93/13 toe te passen naast andere bepalingen van het Unierecht (hier: artikel 23 van richtlijn 2008/48, omgezet in artikel 45 u.k.k.), zoals de sanctie van kosteloos krediet. Om van deze sanctie gebruik te maken moet de consument evenwel een verklaring indienen waarbij hij zijn wettelijke recht inroept, terwijl het oneerlijke karakter van contractuele bedingen ambtshalve door de rechter wordt beoordeeld. Het is in principe aan de consument om te kiezen welke beschermingsregeling hij wil inroepen.

De auteurs van het advies benadrukken echter dat daarbij rekening moet worden gehouden met een belangrijk aspect betreffende de ambtshalve toetsing op het oneerlijke karakter van bedingen. Oneerlijke bedingen zijn „ab initio” niet-bindend voor de consument (zij worden beschouwd als bedingen die vanaf het begin niet hebben bestaan). Dientengevolge is de consument niet verplicht om op grond van een oneerlijk beding enige kosten te betalen.

In het voornoemde advies is de beschikking van het Hof van 16 november 2010 in zaak C-76/10, Pohotovost', aangehaald, en met name de punten 76-79 ervan. Daarin heeft het Hof geoordeeld dat in omstandigheden als die in het hoofdgeding richtlijn 87/102 – zonder dat in het licht van richtlijn 93/13 moet worden onderzocht of het beding waarin de vermelding van het JKP achterwege is

gelaten, oneerlijk is – aldus moet worden uitgelegd dat zij de nationale rechter in staat stelt om de bepalingen tot omzetting in nationaal recht van artikel 4 van eerstgenoemde richtlijn, volgens dewelke het ontbreken van de vermelding van het JKP in een consumentenkredietovereenkomst ertoe leidt dat het verstrekte krediet rente- en kostenvrij wordt geacht, ambtshalve toe te passen (zie naar analogie, met betrekking tot artikel 11, lid 2, van richtlijn 87/102, arrest Rampion en Godard, reeds aangehaald, punt 69). Bijgevolg kan, in de omstandigheden als die in het hoofdgeding, het ontbreken van het JKP in de betrokken kredietovereenkomst, waarvan de vermelding in het kader van richtlijn 87/102 van essentieel belang is, een beslissende factor zijn in het onderzoek door een nationale rechter van de vraag of een in een consumentenkredietovereenkomst opgenomen beding dat betrekking heeft op de kosten van dat krediet, maar waarin een dergelijke vermelding ontbreekt, duidelijk en begrijpelijk is geformuleerd in de zin van artikel 4 van richtlijn 93/13. Zo dat niet het geval is, mag die rechter ambtshalve beoordelen of het ontbreken van de vermelding van het JKP in het beding van die overeenkomst dat betrekking heeft op de kosten van dat krediet, aan dat beding een oneerlijk karakter kan verlenen in de zin van de artikelen 3 en 4 van richtlijn 93/13. Niettegenstaande de mogelijkheid om voornoemde overeenkomst aan richtlijn 93/13 te toetsen, moet richtlijn 87/102 evenwel aldus worden uitgelegd dat zij de nationale rechter in staat stelt om de bepalingen tot omzetting in nationaal recht van artikel 4 van laatstgenoemde richtlijn, volgens dewelke het ontbreken van de vermelding van het JKP in een consumentenkredietovereenkomst ertoe leidt dat het verstrekte krediet rente- en kostenvrij wordt geacht, ambtshalve toe te passen.

In het aangehaalde advies van professor Zoll wordt ook gesteld dat het niet uitgesloten is dat de sanctie als bedoeld in artikel 23 van richtlijn 2008/48 zal worden beschouwd als sanctie op grond van richtlijn 93/13, waarbij een beding niet-bindend wordt verklaard, hetgeen moet blijken uit het arrest van het Hof van 10 juni 2021 in zaak C-303/20, *Ultimo Portfolio Investment* (Luxembourg), punt 42.

In dat arrest heeft het Hof geoordeeld dat, om aan de vereisten van artikel 23 van richtlijn 2008/48 te voldoen, de verwijzende rechter deze richtlijn kan toepassen in samenhang met richtlijn 93/13 om eventueel tot de slotsom te komen dat bedingen inzake buitensporige kosten de consument niet binden (zie in die zin arrest van 3 september 2020, *Profi Credit Polska*, C-84/19, C-222/19 en C-252/19, EU:C:2020:631, punt 97). Volgens het Hof moet de verwijzende rechter daarbij nagaan of de toepassing van de in richtlijn 93/13 neergelegde sanctie voor de consument niet minder gunstig is dan de sanctie van het verval van het recht op rente waarin de nationale regeling voorziet ter uitvoering van artikel 23 van richtlijn 2008/48 (zie in die zin beschikking van 16 november 2010, *Pohotovost*, C-76/10, EU:C:2010:685, punt 77). Dientengevolge heeft het Hof geoordeeld dat artikel 23 van richtlijn 2008/48 aldus moet worden uitgelegd dat bij het onderzoek of de sancties waarin deze bepaling voorziet – met name in het geval van niet-nakoming van de in artikel 8 van deze richtlijn bedoelde verplichting om de kredietwaardigheid van de consument te onderzoeken – doeltreffend, evenredig en

afschrikkend zijn, overeenkomstig artikel 288, derde alinea, VWEU niet alleen de speciaal ter omzetting van die richtlijn vastgestelde bepaling van nationaal recht in aanmerkingen moet worden genomen, maar alle bepalingen van nationaal recht, waarbij deze zo veel mogelijk moeten worden uitgelegd in het licht van de bewoordingen en de doelstellingen van die richtlijn, zodat die sancties voldoen aan de vereisten van artikel 23 ervan.

Samengevat lijkt het dus bij de tweede mogelijke uitlegging van de bepalingen van de voornoemde richtlijn mogelijk om in een situatie als in casu de sanctie ingevolge richtlijn 93/13 tevens te beschouwen als de sanctie in de zin van richtlijn 2008/48, waardoor geen sprake meer zou zijn van een conflict tussen de sancties uit die twee richtlijnen. Indien het Hof echter oordeelt dat beide sancties tegelijk kunnen worden toegepast, rijst de vraag of de keuze van de toegepaste sanctie bij de consument ligt of – rekening houdend met het feit dat de rechter overeenkomstig de rechtspraak van het Hof ambtshalve toetst of er sprake is van oneerlijke bedingen (zie bijvoorbeeld het arrest van het Hof van 7 november 2019 in de gevoegde zaken C-419/18 en C-483/18, Profi Credit Polska S.A.) – de rechter een van deze sancties dient te kiezen, en zo ja, wat de criteria voor deze keuze moeten zijn. De criteria kunnen namelijk steunen op puur juridische principes (*lex specialis derogat legi generali*, *lex posteriori derogat legi priori*), of op doelmatigheidsbeginselen, dat wil zeggen op de vraag welke sanctie meer in verhouding tot de inbreuk staat, een groter afschrikkend effect heeft of gunstiger voor de consument is.

De verwijzende rechter wijst erop dat het antwoord op de gestelde vraag van belang is omdat de gevolgen van de twee sancties verschillend zijn. Sancties op grond van richtlijn 93/13 hebben alleen tot gevolg dat de betrokken contractuele bedingen – in casu de bedingen die het mogelijk maken om vergoedingen te verhogen – niet meer bindend zijn en de partijen voor het overige aan de overeenkomst gebonden blijven, terwijl sancties op grond van richtlijn 2008/48 in dit geval strenger zijn en bij betwisting van de betrokken bedingen ertoe kunnen leiden dat de kredietinstelling alle voordelen uit de overeenkomst in de vorm van commissies, vergoedingen en rente verliest.

Rekening houdend met het voornoemde en het feit dat er tijdens de behandeling van de zaak in hoger beroep een rechtsvraag is gerezen die ernstige twijfels met betrekking tot de uitlegging van het Unierecht oproept, heeft de Sąd Okręgowy op grond van artikel 267 VWEU de voornoemde prejudiciële vraag aan het Hof voorgelegd, als beslist in de aanhef.

[omissis] [motivering van de schorsing van de procedure]